

יש לכם מומחים טובים לענייני ערבים... אמר לי אחד האישים הבכירים ביותר במצרים, איש שעבר לתפקידו המדיני ממעמד אקדמי רם.

הגנה על מוצב. אך אין העם הזה נוטה מטיבנו למלחמה. אני משוכנע לחלוטין שהאזוף המצרי המשופשם, מפקד הכוחות הי מצריים בתעלה, שדחף את ידו ליד הנשר הנע בקנטרה, דיבר מקרב לב כאשר אמר: "בעזרת אללה, יהיה שלום."

אך יש גם סיבה אקטואלית יותר לכמהה זו לשלום. מצריים היא ארץ ענייה. ושוב: יש הבדל עצום בין יריעת הכר, ובין ראיתו כמו עיניים.

אחרי שנים ארוכות של הוצאות ביט חוגיות כבירות, יחד עם התפוצצות-אוכ לוסיה, הרוסה התשתית של מצריים. גם במלונות-הפאר נפסק זרם המים מדי יום. כימעט שלא ראיתי מעלית הפועלת בלא תקלות. שירות-טלפונים כימעט שאינו ברמצא. האנשים חיים בתנאי-דוחק שלא-ייאמנו, בבתי-ישינים שלא ראו שיפוץ מזה דור. מלחנות האוטובוסים והחשמ

אחרי שבוע במצרים, שיבעה ימים גדולים שבהם נתקלתי מדי יום בעשרות אנשים מכל הסוגים, החל במלצרת בבית-קפה וכלה בשר-החוף, החל בחייל על גדת התעלה וכלה בעורך-דעתון, אני מרגיש בדיוק כך.

לא למדתי כימעט שום דבר חדש שלא ידעתי קודם-לכן. אך למדתי לחוש את הדברים, לבוא במגע עם רבדי הרגש הלא-מודע של האדם המצרי.

עד כה ידעתי את העובדות. עכשיו התיחלתי להבין מה עומד מאחוריהן.

אל תתפתו לדרך זו, אמרו בני-ישיחי. "לאורך ימים, זה לא יהיה כדאי לכם." דברי הנשיא איסאדאת בכנסת היו, כסופו של דבר, ההגדרה הי נכונה ביותר של המצב.

אפשר היום להשיג את השלום והגדול, השלום המלץ, השלום הי מיוחל, שדובר עליו כה רבות אצלנו, "שלום-האמת".

כן, הוא יעלה ביוקר. כשביז שלום מדא צריכים לשים מחיר מלא: נסיגה מכל השטחים, פחות או יותר, והקמת מדינה פלסטנינית, בצורה זו או אחרת.

כן, אם יעלו הדברים על דרך זו, יצר טרפו הסורים והפלסטנינים ליוזמה זו, רי היא תאחד את כל העולם הערבי, וביכללו אש"ף, מילכד כמה עושי-צרות מיקצור עיים, כמו מועמר קזאפי הילדותי והערי ראקים, גיבורי-קרב הרחוקים משדה-הקרב. אך כל עקרת-בית יודעת: כדאי לשלם

האם שלום כזה אפשרי? איני בטוח שלא. נראה לי שהעם המצרי עצמו חצוי בעניין זה, כי מודעי ובלאי-מודעי.

לפני חודש, במאמרי על עברו ודרכו של אנוואר אל-סאדאת, כתבתי כי בלב העם הזה שוכנות שתי נשמות - הנשי מה המצרית והנשמה הערבית. מאז שאני כאן, קביעה תיאורטית זו מתגלה לי כי מציאות חיה, שאני נתקל בה בכל שעה. הערביות של מצריים היא ציפוי דק של זהב. היא מבריקה, אך היא דקיקה.

אמר לי מנהיג פוליטי. "אנתנו חלק מן העולם הערבי. אל יש לה את עצמו איש שניתן להפריד בינינו אין זו קביעה מדינית, אלא מציאות חיינו בכל השטחים." אמר לי מנהיג אחר, איש מפתח של המיסטר.

נרמה לי ששניהם צודקים. שתי הנשמות מתמודדות. ייתכן כי הקרע הנוכחי בעולם הערבי, העקבנות הפרועים המוטחים על ידי הערבים בפניה של מצריים, הפגיעה כנאוהה הלאומית שלה

שאלות ומענות

כדי הבנה זו, בניין-העובדות הי אמיתי ביותר יכול להיות כוזב לחלוטין.

מה אין ויכוח? עני הכמיהה העמוקה לשלום, הפורצת עתה מלב העם.

קיים הבדל עצום בין קריאת ההצהרת של הנשיא, ואף משמיעתו פנים-אל-פנים בכנסת, לבין היתקלות בתופעה זו במאות מיפגשים ספונטניים.

מיהה העממית, והיא שדחפה אותו. אין גם ספק שיוזמתו נתנה דחיפה עצומה לכמיהה זו. יש כאן מעין תונה חוזרת.

שבעה זה, שבו היינו חמישה ישראלים יהודים בקאהיר, לא יכודנו לזו, לא יכודנו לפתח את הפה, מבלי ששאיפת-שלום זו תבוא לידי גילוי ספונטאני, לעיתים מדי הים, לעיתים נוגע-ללב.

ישבתי וישוחחתי עם עבד-אל-חמיד עבד-אל-ראני, עורך אהבאר-אל-יום, אחד האנשים המתוחכמים ביותר בעיר, כאשר נפתחה הדלת ועובד העיתון נכנס. אמר: "שמעתי שאתה מישראל. הבאתי לך מתנה! וסם בידי תפוז, שדמה בכל לי תפוזיפו. העורך צחק, אך בתום השיחה הזכיר לי לקחת את התפוז. "זוהי התגובה של האנשים הפשוטים." יש בפי מאות סיפורים כאלה.

שלושים שנות איבה ושינאה כאילו נמחקו במחירי. משמע: הם מעולם לא היו עמוקים. לא היה צורך לפרק את החומה נידבך אחי רי נידבך. החומה פשוט נפלה.

ה גרם לכך? הסיבה הבסיסית ביותר היא, בלי ספק, האופי של העם המצרי. ידענו תמיד שזהו עם נינוח, בלתי-מלחמתי, סובלני, שופע-הומור, אך יש הבדל בין לדעת ובין לראות זאת כמו עיניים.

הידידות המופגנת כלפינו, הישראלים, אינה אלא הארכה של הידידות הטיבעית של העם. במשך השבוע הזה כימעט שלא ראיתי אדם נרגז כרחוב. בלא סבלנות אנדנית זו פשוט התנועה לא יכולה להתנהל כאן, כאשר המוני-המוני בני-אדם ובלפי מכוניות מתקמים כרחוב בעיר-בית אגדית, ללא כללים נראים-לעין, תוך שימוש רצוף וצוהל בצופרים.

העם הזה יכול להילחם, כפי שנוכחנו לדעת. עוד ב-1948 למדתי להעריך את כושר-העמידה של איש החייר המצרי בי

ליות תלויים הנוסעים כאשכולות עני בים. המכוניות כרחוב עיקות.

יש כמיהה לשינוי, לביבוש הי דלות הנוראה הזאת, להיום שיהיו - סוף-סוף! - חיים של אושר ועושר.

יש תיקוה, יש חלום, שכל זה יבוא למחרת השלום. כימעט בדרך-פלא, שרק מצב-המלחמה מונע זאת עתה.

זהו חלום - ואולי אשלייה - שהמישמר יצטרך להתמודד עימם בבוא היום. אך כיום זהו בוחרתה עצום הדרום לפניו כל מיכשול, החותר אז הייעד המיוחל: הי שלום.

אם כן, האם יהיה שלום?

בחרתי שרגלי הפירמאידה הגדול, אני מתפתה לומר: השאלה אינה עוד אם יהיה שלום, אלא אי זה שלום.

אם ממשלת ישראל לא תקלקל את הי עניין - ואני מקווה בלב שלם שלא תקלקל - יהיה שלום בין ישראל ומצריים.

הוא יהיה, מפני שלמעשה הוא כבר קיים. ישיבתי כאן, במקום הזה, וכל מה שקרה לי בשבוע זה, הם השלום.

בניגוד לכל מה שחשבנו במשך השך-נים, בניגוד לכל הכללים, תודות ליוזמתו של האיש אנוואר אל-סאדאת, מציאות שלום קדמה לכריתת-השלום.

אויני מאמין שניתן לעצור את התנועה הכבירה לשלום, שהחלה עתה. הגיון הטוב של השלום יצא מן הבקבוק, ויהיה זה כימעט בלי תיאפשרי לכדאו שם ישיב.

אל-סאדאת הזיז סלע כביר, ועכשיו דוהרת מפולת-האבנים במורד ההר. יד דברים דינאמיות משלהם - אותה יד נאמיות שכה הרבינו בעיתון זה לדבר עליה ולחזות אותה ב-29 השנים האחרונות. היא פועלת עתה, ושוב אינה תלוייה כימעט במנהיגים.

גם המנהיגים נרחמים עתה עני-ידי הכוחות שהם שיהררו.

אלם - וזו האזהרה הגדולה - גם בזמן כריתת השלום, אפשר לפספס את השלום.

אפשר להחמיץ את ההזדמנות הגדולה, אלזי חתרנות, על-ידי העשיית השלום הזא-ינכון, הקטן, הי שביב, שלא יחזיק מעמד. בקיצור: השלום הנפרד.

שלום נפרד במשמעו האמיתי: שלום שישתרו רק את הבעייה הישראלית מצריים, בתוספת כמה מליצות על הי בעייה הכללית של הסיכסוך.

והזעם על השמצת הנשיא, שהפך כאמת גיבור לאומי - כל אלה עשויים לדחוף את מצריים בכיוון לשרום נפרד. כל הסימנים לכך כבר ישנם. נסיעתו הפתאומית של מנחם בגין לארצות-הברית היא הסימן האחרון לכוונה זו.

אם זוהי המטרה אשר מנחם בגין חותר אליה - ולי נרמה שאכן זוהי - ואם הוא מוכן לשלם עבורו את המחיר המלא, עשוי שלום נפרד כזה לקום. המחיר יהיה החזרת סיני - כולה! - והכרה מילוי-לית בזכויות הפלסטנינים ובעקרון החזרת השטחים הכבושים. נרמה לי שיה ניתן להשגה עתה. האם זה טוב?

לום גרוע טוב לאי-שיעור מהי שן המלחמה. זה צריך להיות ברור, וזה צריך גם להיאמר.

אך שלום נפרד איננו שלום טוב. שלום טוב הוא שלום אשר יפי תור את כל הבעיות, אשר כל הי צדדים יוכלו וירצו להיות בו, אשר ישים קץ, אחת ולתמיד, לפיכסוף המצבני הזה בין העמים השמיים ישיבנו - כי חר - להוות מעצמה עולמית.

הדבר בא לידי ביטוי בכל שיחה רצינית עם אישיות בכירה כאן. יש הרבה פיקטוקים, הרבה חרדה לקראת הבאות. לא מפני שממדו של אל-סאדאת אינו בטוח - נראה כאן שהוא בטוח כיום כליל. אלא מפני שהדברים עלולים להירי בלל לניתוקה של מצריים מן העולם הי ערבי. דבר שיהיה אסון גם למצריים וגם לישראל.

מצריים היא מרכז העולם הערבי. כימי עט מכל הבחינות. אי-אפשר למחוק היס-טוריה של 1300 שנים, על כל פירקיה-הורר הר שלה. מצריים מנותקת תרגיש, אחרי זמן-מה, שניתוק זה אינו טיבעי ואיגו יכול להימשך.

אם יקום שלום כזה, עשוי הוא להתגר לות, אחרי ההתלהבות הראשונה. כפרך מאד, המשיכה אל העולם הערבי תהיה חזקה. הפלסטנינים, שיראו בשלום זה בגי דה בעצמם, עלולים להפוך לעדה של שלושה מיליון נושאי שינאה וטרור, שי יערערו כל יציבות בכל מדינות ערב. המחלוקות יעצילו את האווירה בין המדי-נות, ויפתחו פתח לכל מהרהר-ריב ולכל סוכן זר. הכסף הסעודי, הזויני כל-יכך, לא יהיה מובטח.

כי זה עגוז להימשך בהתנהיבות הראשונה. אך עובדות-החיים היסודיות לא ישתנו. הן יתגלו כי צדקים, אחרי שוך יס-השימחה.

שמעתי דברים אלה פעמים רבות בימים האחרונים. לעיתים כספוקט מהורררים, פעמים כחששות חריפים.

מחיר גבוה יותר עבור חסורה שתחזיק מעמד, מאשר לקנות בזול חסורה פגומה, שתתפרק כעבור זמן קצר.

מה שקורה בימים אלה במצריים - ואני מזדה לגורלי על שי עמדה לי הזכות הגדולה לראות זאת במייעיני! - יכול לקרות מחר בקרב העם הפלסטניני, וברי חבי העולם הערבי כולו.

סוס השלום דוהר, כמו הסוס הערבי האציל שעליו רכבתי אתמול, סוס שי קשה היה לעצור אותו. צריכים לקפוץ עליו, לתפוס לפחות בזנבו, תחת לבחור באיזשהו חמור עייף, הגורר את עצמו באותה דרך.

אם מנחם בגין מסוגל לכך?

שאלה זו חרה בכל שיחה. אני מוצא את עצמי, מזה שבוע, כמסביר אי שיתו של בגין, עברו, השקפותיו, דרכו עד כה.

מן הפיראמידה של קאהיר, ערב פתיחת הוועידה, הייתי רוצה לפנות אל מנחם בגין, ולומר לו, גם כשמי, את הדברים ששמעתי בימים אלה מפני מצרים כה רבים:

לפניך הזדמנות חריפעמיות, שי אזוי לא תחזור בימי חיך. אתה יכול לרשום את שמך בי ספר ההיסטוריה, כמו שהביא את השלום הגדול, ההיסטורי, בין ישי ראל והעולם הערבי.

לא היים וייצמן, לא הויד כך גוריון, לא גודרה מאיר, לא תני עתה-העבודה עשו זאת. אתה, מנחם בגין, מפקד האירגון הצבאי הנאוי מי, ראש תנועת החרות - אתה יכול לעשות זאת.

האזרחים, שאתה מאמין בו, היי טיב עמך ונתן לך הזדמנות זו. זה לא יהיה קל בשבידך. זה יחייב אותך להחליף את היעד הי עניין שדגגת בו כל ימי חיך, היעד שי ארץ-ישראל השלמה, כי יעד אחר, חשוב לאישיעור יותר.

מעטים האנשים בהיסטוריה שי היו מסוגלים לכך, בגיל 64.

גדול הפיתוי להתחמק מכך, די התחמם, להשיג משהו בזוג, לשחק בתעלולים ובפעלולים נוסח משה דיין.

אך אתה האיש המסוגל לחוש כאתגר גדול יותר.

מחכה לך פרס יותר מי פרס-השלום שי נובל: הפרס הגדול של ההיסטוריה העברית, שי הי היסטוריה העולמית.

מקאהיר הקרובה-הרחוקה, במלון מי נה-האום, אני שולח לך איחול זה מקרב-לב. מי יתן שכך יהיה.